

SURELERİN ADLARI VE NÜZUL SEBEPLERİ

1-el-FÂTİHA

Müddesir sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 7 (yedi) âyettir. Kur'an'ın ilk sûresi olduğu için açış yapan, açan manasına "Fâtiha" denilmiştir. Diğer adları şunlardır: Ana kitap manasına "Ümmü'l-Kitâp" dinin asıllarını ihtiva eden manasına "el-Esâs", ana hatlarıyla İslâm'ı anlattığı için "el-Vâfiye" ve "el-Seb'u'l-Mesânî", birçok esrarı taşıdığı için "el-Kenz". Peygamberimiz "Fâtiha'yı okumayanın namazı olmaz" buyurmuştur. Onun için, Fâtiha, namazların her rekâtında okunur. Manası itibariyle Fâtiha, en büyük dua ve münâcâttır. Kulluğun yalnız Allah'a yapılacağı, desteğin yalnızca Allah'tan geldiği, doğru yola varmanın da doğru yoldan sapmanın da Allah'ın iradesine dayandığı, çünkü hayrı da şerri de yaratanın Allah olduğu hususları bu sûrede ifadesini bulmuştur. Kur'an, insanlığa doğru yolu göstermek için indirilmiştir. Kur'an'ın ihtiva ettiği esaslar ana hatları ile Fâtiha'da vardır. Zira Fâtiha'da, övgüye, ta'zime ve ibadete lâayık bir tek Allah'ın varlığı, O'nun hakimiyeti, O'ndan başka dayanılacak bir güç bulunmadığı anlatılır ve doğru yola gitme, iyi insan olma dileğinde bulunulur.

2-el-BAKARA

Medine'de inmiştir. 286 (ikiyüzseksenaltı) âyettir. Kur'an'ın en uzun sûresidir. Adını, 67-71. âyetlerde yahudilere kesmeleri emredilen sığırdan alır. Yalnız 281. âyeti Veda Haccında Mekke'de inmiştir. İnanca, ahlâka ve hayat nizamına dair hükümlerin önemli bir kısmı bu sûrede yer almıştır.

3-ÂL-İ İMRÂN

Medine'de nâzil olmuştur. 200 (iki yüz) âyettir. 34-37. âyetlerde Hz. Meryem'in babasının mensup olduğu İmrân ailesinden söz edildiği için sûre bu adı almıştır.

4-en-NİSÂ

Hicretten sonra Medine'de nâzil olmuştur, 176 (yüzyetmişaltı) âyettir. "Nisâ" kadınlar demektir. Bu sûrede daha çok kadından, cemiyet içinde kadınların hukukî ve içtimaî yer ve değerlerinden bahsedildiği için adına "Nisâ" denmiştir.

5-el-MÂİDE

Üçüncü âyetin dışında sûrenin bütünü Medine'de, hicrî altıncı yılda nâzil olmuştur. 120 (yüzyirmi) âyettir. Buhârî ve Müslim'de, Hz. Ömer'den rivayet edildiğine göre "Bugün size dininizi ikmal ettim..." ifadesinin yer aldığı âyet Mekke'de, vedâ haccında, cuma günü, Arafе akşamı nâzil olmuştur. "Mâide" sofrâ demektir. 112 ve 114. âyetlerde, Hz. İsa zamanında, gökten indirilmesi istenen bir sofradan bahsedildiği için sûreye bu isim verilmiştir. Bundan önceki sûrede dinî zümreler içinden münafıklar ağırlıklı söz konusu edilmişti. Bu sûrede ise yine münafıklardan bahsedilmekle beraber ağırlık ehl-i kitapta ve özellikle hristiyanlardadır. Bunun dışında sûrede hac farızası, abdest, gusül, teyemmüm ile ilgili bazı bilgiler, içki ve kumar yasağı, ahitlere ve söze bağlılık, içtimaî ve ahlâkî münasebetler, haram ve helâl yiyecekler gibi bilgi ve hükümlere temas edilmiştir.

6-el-EN'ÂM

En'âm sûresi, 165 (yüzaltmışbeş) âyettir. 91, 92, 93 ve 151, 152, 153. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. Sûrenin bazı âyetlerinde Arapların, kurban edilen hayvanlarla ilgili birtakım gelenekleri kınandığı için sûreye En'âm sûresi denmiştir. En'âm; koyun, keçi, deve, sığır ve manda cinslerini bir arada ifade eden bir kelimedir.

7-el-A'RÂF

A'râf sûresi Mekke'de inmiş olup, 206 (ikiyüztaltı) âyettir. 46. ve 48. âyetlerde A'râf'ta yani cennet ve cehennem ehli arasındaki yüksek bir yerde bulunan insanlardan söz edildiği için sûreye bu ad verilmiştir.

8-el-ENFÂL

Enfâl sûresi, 75 (yetmişbeş) âyettir. 30 ilâ 36. âyetler Mekke'de, diğerleri Medine'de inmiştir. Enfâl, ziyade manasına gelen "nefl" kelimesinin çoğuludur. İslâm dinini savunmak için yapılan savaşlarda elde edilen sevaba ek olarak alınan ganimet malına da "nefl" denilmiştir. Sûrenin birinci âyetinde savaşta elde edilen ganimetlerin Allah ve Resûlüne ait olduğu ifade edildiği için sûreye bu ad verilmiştir.

9-et-TEVBE

Tevbe sûresi, 129 (yüzyirmidokuz) âyettir. 128 ve 129. âyetler Mekke'de, diğerleri Medine'de inmiştir. 104. âyet tevbe ile ilgili olduğu için sûreye bu isim verilmiştir. Sûrenin bundan başka birçok ismi olup en meşhuru Berâe'dir. Bu sûrenin Enfâl sûresi'nin devamı veya başlı başına bir sûre olup olmadığı hakkında ihtilâf olduğu için başında Besmele yazılmamıştır. Hicretin dokuzuncu yılında Hz. Ebu Bekir, hac emîri olarak tayin edilmiş ve müslümanlar hacca gönderilmişti. Bu sûre inince Resûlullah (s.

a.) Allah'ın emirlerini hacdaki insanlara tebliğ etmesi için Hz. Ali'yi görevlendirdi. Hz. Ali hac kafilesine ulaştığında Hz. Ebu Bekir, "Amir olarak mı geldin, yoksa memur olarak mı?" diye sordu; Hz. Ali, sadece sûreyi Mekke'de hacılara tebliğ ile me'mûr olduğunu bildirdi. Hz. Ali bayramın birinci günü Akabe Cemresi yanında ayağa kalkarak kendisinin Peygamber tarafından gönderilmiş bir elçi olduğunu bildirdi ve bir hutbe okudu, sonra da bu sûrenin başından 30 veya 40 âyet okuyarak dedi ki: "Dört şeyi tebliğe memurum: 1. Bu yıldan sonra Kâbe'ye hiçbir müşrik yaklaşmayacak, 2. Hiç kimse çıplak olarak Kâbe'yi ziyâret etmeyecek, 3. Müminden başkası cennete girmeyecek, 4. Müşrik kabileler tarafından bozulmamış antlaşmalar, antlaşma süresinin sonuna kadar yürürlükte kalacak."

10-YÛNUS

Yunus sûresi, 109 (yüzdokuz) âyet olup 40, 94, 95 ve 96. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. 98. âyette Hz. Yunus'un kavminden bahsedildiği için sûreye bu ad verilmiştir. Mekke halkı, kendi içlerinden bir adamın peygamber olabileceğine inanamıyorlar ve: "Allah, Ebû Tâlib'in yetimi Muhammed'den başka bir peygamber bulamadı mı?" diyorlardı. Hiç olmazsa hatırı sayılır, zengin ve makam sahibi birisinin peygamber olmasını daha uygun görüyorlardı. İşte bunun üzerine bu sûre inmiştir.

11-HÛD

Hûd sûresi, 123 (yüzyirmiüç) âyet olup 12, 17 ve 114. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. 50 - 60. âyetlerde Arabistan halkına gönderilmiş peygamberlerden biri olan Hûd (a. s.)'in hayatından bahsedildiği için sûreye bu isim verilmiştir. Yunus sûresinden sonra inmiş olup onun devamı niteliğindedir. İtikada ait esasları, Kur'an'ın mucize oluşunu, ahiretle ilgili meseleleri, sevap ve cezayı ve Hz. Hûd'dan başka Nuh, Salih, İbrahim, Lût, Şuayb ve Musa (a. s.) gibi peygamberlerin kıssalarını ihtiva etmektedir.

12-YÛSUF

Yusuf suresi, 111 (yüzonbir) âyet olup 1,2 ve 3. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. Sûrenin başından sonuna kadar Yusuf Peygamber'den bahsedildiği için bu adı almıştır.

13-er-RA'D

Ra'd Sûresi, 43 (kırküç) âyet olup Mekke'de mi, Medine'de mi indiği hakkında ihtilaf vardır. Sûrenin muhtevası göz önüne alınırsa Mekke'de indiğini söyleyenlerin görüşü biraz daha ağırlık kazanır. Sûrenin onüçüncü âyetinde gök gürültüsü manasına gelen "er-Ra'd" kelimesi zikredildiği için sûreye bu ad verilmiştir.

14-İBRÂHİM

İbrahim sûresi, 52 (elliiki) âyet olup 28 ve 29. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. 35-41. âyetler Hz. İbrahim'in duasını ihtiva ettiği için sûreye bu ad verilmiştir.

15-el-HİCR

Hicr sûresi, 99 (doksandokuz) âyet olup 87'si Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. Hicr, bir yer adıdır. 80-84. âyetlerde Hicr'den bahsedildiği için sûreye bu ad verilmiştir.

16-en-NAHL

Nahl sûresi 128 (yüzyirmisekiz) âyet olup, son üç âyeti Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. 68. âyette bal arısından söz edildiği için sûreye bu ad verilmiştir.

17-el-İSRÂ

Mekke'de nâzil olmuştur. Ancak 26, 32, 33 ve 57. âyetlerle 73 ilâ 80. âyetlerin Medine'de indiği rivayet edilmektedir. 111 (yüzonbir) âyettir. "İsrâ" kelimesi, geceleyin yürümek manasına gelir. Hz. Peygamber'in Mi'rac mucizesinin Mekke'den Kudüs'e kadar olan kısmı bu sûrede anlatıldığından, sûre "İsrâ" adını almıştır.

18-el-KEHF

Kehf sûresi 110 (yüzon) âyettir. Mekke'de nâzil olmuştur. Ancak, 28. âyetin Medine'de nâzil olduğu rivayeti de vardır. Sûre bu adı, içinde söz konusu edilen ve "mağara arkadaşları" demek olan "Ashâb-ı Kehf"den almıştır.

19-MERYEM

Meryem sûresi, 98 (doksansekiiz) âyet olup Mekke'de nâzil olmuştur. Bazı tefsircilere göre 58. âyet, bazılarına göre de 71. âyet Medine'de nâzil olmuştur. Bu sûre, diğer bahisler yanında, özellikle Hz. Meryem'den ve onun Hz. İsa'yı dünyaya getirmesinden bahsetmesi sebebiyle "Meryem sûresi" adını almıştır.

20-TÂ-HÂ

135 (yüzotuzbeş) âyet olup Mekke'de nâzil olmuştur. Sûre, ismini, başındaki Tâ-Hâ harflerinden

almıştır. Hz. Ömer'in bu sûre vesilesiyle müslüman oluşu, İslâm tarihinin önemli bir hatıra sayfasıdır. Olay, kısaca şöyledir: İslâm'ın yaman bir düşmanı olan Hattâb oğlu Ömer, Resûlullah'ı öldürme vazifesini üstlenmiş ve bu iş için yola çıkmıştı. Ancak, yolda kız kardeşi Fatıma ile eniştesi Saîd'in müslüman olduğunu öğrenince, önce onların işini bitirmeye karar verdi. Tâ-Hâ sûresini okumakta olan karı-koca, Ömer'in geldiğini görünce Kur'an sayfalarını sakladılarsa da, Ömer onları duymuştu. Okuduklarını görmek istediğini söyledi. İnkâr etmeleri üzerine Saîd'e saldırdı. Kendisine mâni olmak isteyen Fatıma'yı tokatladı. Yüzlerinden kanlar akan Fatıma, cesarete gelerek müslüman olduklarını açıkça söyledi. Kardeşinin haline acıyan Ömer, bu sefer yumuşak bir sesle okuduklarını tekrar istedi. Tâ-Hâ sûresinin yazılı bulunduğu sayfaları okuyunca, Kur'an'ın mucizeli tesirinden nasibini alarak Resûlullah'ın huzuruna gitti ve müslüman oldu.

21-el-ENBİYÂ

Enbiyâ sûresi, 112 (yüzoniki) âyettir ve Mekke'de nâzil olmuştur. Başka konular yanında bilhassa bazı peygamberler ve onların kavimleriyle olan münasebetlerinden bahsettiği için Enbiyâ (Peygamberler) sûresi adını almıştır.

22-el-HACC

Sûre 78 (yetmişsekiz) âyettir. Müfessirlerin çoğunluğuna göre 19. âyetten itibaren 6 âyet Medine'de, diğerleri Mekke'de nâzil olmuştur. Bu sûrede, hac farızasının daha önce Hz. İbrahim tarafından başlatıldığından ve Hz. Muhammed (s. a.) tarafından da devam ettirildiğinden bahsedildiği için sûreye "Hac sûresi" denilmiştir.

23-el-MÜ'MİNÜN

118 (yüzonsekiz) âyet olup Mekke'de nâzil olmuştur. Özellikle ilk âyetlerinde kurtuluşa eren müminlerin ibadetlerinden, ahlâki yaşayışlarından ve nâil olacakları uhrevî nimetlerden bahsedildiği için sûre "el-Mü'minün" adını almıştır. Nitekim Abdullah b. Abbas'tan rivayet edilen bir hadiste Hz. Peygamber (s. a.), bu âyetlerin inzâlini müteakip, "Bana on âyet indi ki, durumu bunlara uyan cennete gidecektir" buyurdu ve bu sûrenin ilk on âyetini okudu.

24-en-NÛR

64 (altmışdört) âyetten ibaret olan sûrenin tamamı Medine'de nâzil olmuştur. "Nûr âyeti" diye bilinen 35. âyette Allah'ın, gökleri ve yeri aydınlatan nûrundan bahsedildiği için "Nûr sûresi" adını almıştır.

25-el-FURKAN

Bu sûre Mekke'de nâzil olmuştur, sadece üç âyetinin (68, 69, 70) Medine'de nâzil olduğu hakkında bir rivayet vardır. 77 (yetmişyedi) âyettir. Sûre, adını ilk âyetinde geçen "el-furkan" kelimesinden alır. "Furkan", hakkı bâtıldan ayırdeden demektir ve Kur'an-ı Kerim'in isimlerindedir.

26-eş-ŞUARÂ

Mekke'de nâzil olan bu sûre, 227 (ikiyüzyirmiyedi) âyettir. 224, 225, 226, 227. âyetleri (dört âyet), Medine'de nâzil olmuştur. "Şuarâ", şairler demektir; 224. âyetinde şairlerden sözedildiği için, sûre bu ismi almıştır. Muhaliflerin Kur'an'a karşı ileri sürdükleri iddialarından biri de, onun bir şair tarafından meydana getirilmiş olduğu idi. İşte Kur'an, Hz. Peygamber'in irşadı ile daha önceki peygamberlerin irşadlarının özde birleştiğini ve Kur'an'ın bir şair eseri olmadığını isbat ederek, bu iddiayı çürütmekte ve reddetmektedir.

27-en-NEML

Bu sûre, Mekke'de nâzil olmuştur. 93 (doksanüç) âyettir. "Neml" karınca demektir. 18. âyetinde, Süleyman aleyhisselâmın ordusuna yol veren karıncalardan söz edildiği için sûre bu ismi almıştır.

28-el-KASAS

Bu sûre Mekke'de nâzil olmuştur. 85. âyetinin hicret esnasında Mekke ile Medine arasında, 52 ilâ 55. âyetlerinin ise Medine'de nâzil olduğu rivayet edilmiştir. 88 (seksensekiz) âyettir. "Kasas", olaylar, hikâyeler demektir. İsmi 25. âyetinden almıştır. Sûrenin başlıca konularını, Hz. Musa'nın çocukluğundan itibaren hayatı, mücadeleleri; tevhid ehlinin zaferi ve dünya servetine güvenilmemesi te^okil etmektedir.

29-el-ANKEBÛT

Mekke'de nâzil olan bu sûre 69 (altmışdokuz) âyettir. "Ankebût", örümcek demektir. 41. âyetinde kâfirlerin işleri örümcek ağına benzetildiği için sûre bu ismi almıştır.

30-er-RÛM

17. âyeti hariç, sûrenin tamamı Mekke'de nâzil olmuştur. 60 (altmış) âyettir. İranlılarla yapılan savaşta yenilmiş olan Rumların (Bizanslıların) tekrar galip gelecekleri anlatıldığından, sûreye bu isim verilmiştir.

31-LOKMAN

Mekke'de nâzil olmuştur. 27, 28 ve 29. âyetlerinin Medine'de nâzil olduğu da rivayet edilmiştir. 34 (otuzdört) âyettir. Hz. Lokman'ın kıssasını anlattığı için bu adı almıştır.

32-es-SECDE

Adını 15. âyette geçen kelimeden alan bu sûre Mekke'de nâzil olmuştur. 18, 19 ve 20. âyetlerinin Medine'de nâzil olduğu da rivayet edilmiştir. 30 (otuz) âyettir.

33-el-AHZÂB

Medine'de nâzil olmuştur. 73 (yetmişüç) âyettir. "Ahzâb", "hizb'in çoğuludur. Topluluk, gurup, bölük, parti gibi manalara gelir. Her gün mutad olarak devam edilen dua demetine, Kur'an cüzünün dörtte birine de hizip denir. Bu sûrede, müslümanlara karşı savaşmak üzere birleşen Arap kabilelerinden bahsedildiği için, bu isim verilmiştir. (Rivayete göre, bir takım ileri gelen müşrikler "Uhud" savaşından sonra Medine'ye gelmişler, münafıkların lideri Abdullah b. Übeyy'in evine misafir olmuşlardı. Hz. Peygamber bunlara, kendisiyle görüşmek üzere emân vermişti. Bu görüşme esnasında Resûlullah'a: Sen bizim taptıklarımızı diline dolamaktan vazgeç, "onlar menfaat sağlayabilir, şefâat edebilir" de, biz de seni Rabbinle başbaşa bırakalım, dediler. Orada bulunan müslümanların canları sıkıldı, onları öldürmek istediler. Bunun üzerine, verilmiş olan emânın bozulması konusunda Allah'tan korkmalarını ve kâfirler ile münafıkların sözlerine boyun eğmemelerini, Resûlullah'ın şahsında müminlerden isteyen 1. âyet nâzil oldu.

34-SEBE'

Mekke'de nâzil olmuştur. 54 (ellidört) âyettir. Yalnız 6. âyeti Medine'de inmiştir. Sûre adını, Yemen'de bir bölge veya kabile ismi olan Sebe' kelimesinin geçtiği 15. âyetten alır.

35-FÂTİR

Mekke'de nâzil olmuştur, 45 (kırkbeş) âyettir.

36-YÂSÎN

Sûre, ismini iki harften ibaret olan ilk âyetten almıştır. Mekke'de inmiştir. 83 (seksenüç) âyettir. Sûreye isim olarak verilen "yâsîn'in, genellikle "Ey insan!" manasına geldiği kabul edilir. Bununla kastedilen, Hz. Peygamber'dir. Yâsîn sûresi Kur'an'ın kalbi kabul edilmiş ve müslümanlar arasında ayrı bir önem kazanmıştır. Fazileti hakkında hadisler vardır.

37-es-SÂFFÂT

Adını, saf tutmuş meleklerle işaret eden ilk âyetten alan ve kâinattaki güçlerden söz eden bu sûre, Mekke'de inmiştir. 182 (yüzsekseniki) âyettir. İlk üç âyette, saf tutmuş meleklerle, bulutları sevk ve idare eden güce, zikri yapan dile yahut insana yemin edilerek Allah'ın bir olduğu gerçeği ortaya konmuştur.

38-SÂD

Kamer sûresinden sonra Mekke'de inmiştir 88 (seksensekiz) âyettir. İsmi birinci âyette yer alan Sâd harfinden alır.

39-ez-ZÜMER

Mekke'de nâzil olmuştur. 75 (yetmişbeş) âyettir. Yalnız 53 - 55. âyetler Medine'de inmiştir. Adını, 71 ve 73. âyetlerde geçen mümin ve kâfirlerin oluşturduğu topluluklar anlamına gelen "zümer" kelimesinden almıştır.

40-el-MÜ'MİN

Aynı zamanda Gâfir adını da taşıyan bu sûre, 85 (seksenbeş) âyettir. 56 ve 57. âyetleri Medine'de inmiştir. Adını, Firavun ailesinden inanan bir kişinin vasıflarının sayıldığı 28 - 45. âyetlerden alır.

41-FUSSİLET

Adını, 3. âyette geçen "fussilet" kelimesinden almıştır. Secde, Hâ, Mîm ve Mesâbih adları ile de anılan bu sûre, Mekke'de inmiştir. 54 (ellidört) âyettir.

42-eş-ŞÛRÂ

Mekke'de nâzil olan bu sûre 53 (elliüç) âyettir. Yalnız 23 - 26. âyetleri Medine'de inmiştir. Adını 38. âyette geçen ve müslümanların, işlerini aralarında danışma ile yapmalarının gereğini bildiren Şurâ kelimesinden almıştır.

43-ez-ZUHRUF

Zuhruf, altın ve mücevher anlamına gelir. Sûrede bunlardan söz edildiği ve Allah'ın insana sahip olduğu altın ve mücevherle değil, inanç ve davranışlarına göre değer verdiği anlatıldığı için sûre bu adla anılmıştır. Mekke'de inmiştir ve 89 (seksendokuz) âyettir.

44-ed-DUHÂN

Mekke'de inen bu sûre 59 (ellidokuz) âyettir. Adını, onuncu âyette geçen ve duman manasına gelen "duhan" kelimesinden almıştır.

45-el-CÂSİYE

Mekke'de inmiştir. 37 (otuzyed) âyettir. Adını, 28. âyette geçen ve kıyamette diz üstü çökenleri anlatan "câsiye"den almıştır. Bu sûreye şerâat ve dehr sûresi de denilmiştir.

46-el-AHKAF

Âd kavminin yaşadığı bölgede rüzgârlar, "ahkaf" denen kum tepeleri meydana getiriyordu. İçinde bu kavmin yaşadığı bölge ve kum yığınlarından söz edildiğinden sûre Ahkaf adını almıştır; Mekke'de inmiştir; 35 (otuzbeş) âyettir.

47-MUHAMMED

Adını Peygamberimizin isminden alan bu sûreye aynı zamanda Kitâl sûresi de denmiştir. Medine'de inmiştir, 38 (otuzsekiz) âyettir.

48-el-FETİH

İçinde İslâm'ın elde edeceği fetih, başarı ve zaferden bahsedildiği için Fetih adını alan bu sûre, hicretin altıncı yılında Hudeybiye antlaşması dönüşünde Mekke ile Medine arasında inmiş ve Medine'de inen sûrelerden sayılmıştır; 29 (yirmidokuz) âyettir.

49-el-HUCURÂT

Bu sûrede müminlere bazı görgü kuralları, Peygamber'e ve birbirlerine karşı nasıl davranacakları öğretilmektedir. Medine'de inmiştir. 18 (onsekiz) âyettir. Adını, dördüncü âyetteki "odalar" anlamına gelen "hucurât" kelimesinden alır.

50-KAF

Mekke'de inmiştir. 45 (kırkbeş) âyettir. "Kaf" harfi ile başladığı için bu adı almıştır.

51-ez-ZÂRİYÂT

Mekke'de inmiştir. 60 (altmış) âyettir. İlk âyette geçen ve "rüzgârlar" anlamına gelen "zâriyât" kelimesi, sûrenin adı olmuştur.

52-et-TÛR

Mekke'de inmiştir. 49 (kırkdokuz) âyettir. Adını, birinci âyette geçen ve üzerinde Hz. Musa'ya Tevrat'ın indiği, böylece onun ilâhi hitaba mazhar olduğu Tûr dağından almıştır.

53-en-NECM

Mekke'de inmiştir. 62 (altmışiki) âyettir. Yalnız 32. âyeti Medine'de nâzil olmuştur.

54-el-KAMER

Ayın yarılması mucizesi bu sûrede anlatılır. Onun için bu adı almıştır. Mekke'de inmiştir, 55 (ellibeş) âyettir.

55-er-RAHMÂN

Mekke'de inmiştir. 78 (yetmişsekiz) âyettir. İlk kelime olan "er-rahmân" sûreye ad olmuştur. Bu sûrede Allah'ın nimetleri sayılır. Bunlar sayılırken bütün şuurulu varlıklara hitaben "O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?" anlamına gelen ayet sık sık tekrar edilir.

56-el-VÂKIA

Mekke'de inmiştir: 96 (doksanalı) âyettir. Adını ilk âyetinde geçen ve kıyamet olayını ifade eden "vâkıa" kelimesinden almıştır.

57-el-HADÎD

Arapça'da demir anlamına gelen "hadid" kelimesiyle isimlenen ve demirin önemine işaret ettiği için bu adı alan sûre Medine'de inmiştir. 29 (yirmidokuz) âyettir.

58-el-MÛCÂDELE

Medine'de inmiştir; 22 (yirmiiki) âyettir. Adını, ilk âyetinde geçen "tecâdilü" kelimesinden alır.

59-el-HAŞR

Medine'de inmiştir. 2 - 7. âyetlerinde yahudi kabilelerinden Nadîroğullarının sürülmeleri hakkında bilgi verdiği için bu adı almıştır. 24 (yirmidört) âyettir

60-el-MÛMTEHINE

Adını, 10. âyette geçen "imtehinû" kelimesinden alan bu sûre Medine'de inmiştir; 13 âyettir.

61-es-SAFF

Adını, müminlerin saf tutarak Allah yolunda savaştıklarını bildiren 4. âyetinden almıştır; Medine'de inmiştir; 14 (ondört) âyettir.

62-el-CUM'A

Adını, 9. âyetinde geçen "cum'a" kelimesinden alır. Medine'de inmiştir; 11 (onbir) âyettir.

63-el-MÜNÂFİKÛN

Medine'de inmiştir; 11 (onbir) âyettir. Münafıkların davranışlarından söz ettiği için bu adı almıştır.

64-et-TEĞÂBÛN

Medine'de inmiştir; 18 (onsekiz) âyettir. Adını, dokuzuncu âyette geçen ve aldanma, kâr-zarar manasına gelen "teğâbün" kelimesinden alır.

65-et-TALÂK

"Talâk", boşama anlamına gelir. Sûre boşama konusunu ihtiva ettiği için bu ismi almıştır; Medine'de inmiştir. 12 (oniki) âyettir.

66-et-TAHRÎM

Adını Hz. Peygamber'in bazı yiyecekleri kendisine yasakladığını anlatan birinci âyetten alır. Medine'de nâzil olmuştur, 12 (oniki) âyettir.

67-el-MÛLK

Mekke'de nâzil olmuştur; 30 (otuz) âyettir. Adını, birinci âyetinde geçen "el-mülk" kelimesinden almıştır. Ayrıca Tebâreke, Münciye, Mücâdele, Mâni'a, Vâkiye adları ile de anılır. Bu sûreyi her gece okuyanın, pek büyük sevaba nâil olacağına ve sûrenin faziletlerine dair hadisler vardır.

68-el-KALEM

Mekke'de nâzil olmuştur, 52 (elliiki) âyettir. "Nûn" sûresi diye de anılır. Adını ilk âyetindeki "kalem" kelimesinden alır.

69-el-HÂKKA

Mekke'de nâzil olan bu sûre, 52 (elliiki) âyettir. Adını, ilk âyetindeki "el-hâkka" kelimesinden almıştır. "Hâkka"ya değişik manalar verilmiştir. "Hak" kökünden geldiği için, hepsinde hak ve hakikat manası vardır. Daha çok "kıyamet" manası verilmektedir.

70-el-MEÂRİC

Mekke'de nâzil olan bu sûre, 44 (kırkdört) âyettir. Adını, üçüncü âyetindeki "el-meâric" kelimesinden almıştır. Meâric, "ma'rec" in çoğulu olup "yükselme dereceleri" demektir.

71-NÛH

Mekke'de nâzil olmuştur; 28 (yirmisekiz) âyettir. Hz. Nuh'un ilâhî elçi olarak gönderilişi ve mücadeleleri anlatıldığından sûre bu ismi almıştır.

72-el-CİNN

Mekke'de nâzil olmuştur; 28 (yirmisekiz) âyettir. Cinlerin Kur'an dinleyip hidayete geldikleri anlatıldığından, sûre bu ismi almıştır. Hz. Peygamber, amcası Ebu Talip ve eşi Hz. Hatice'yi kaybettikten sonra Tâif'e gitmiş, orada çirkin davranışlarla karşılaşmıştı. Bu sıralarda Kureyş müşrikleri de müslümanlara karşı düşmanlıklarını iyice arttırmış bulunuyorlardı. İşte Tâif dönüşünde nâzil olarak Resûl-i Ekrem'e teselli veren bu sûre, yalnız insanların değil, cinlerin de Kur'an'a tâbi olduklarını bildiriyor, İslâm'ın muzafferiyetini müjdeliyordu.

73-el-MÛZZEMMİL

Mekke'de nâzil olmuştur; 10, 11 ve 20. âyetlerinin Medine'de nâzil olduğu rivayet edilmiştir. 20 (yirmi) âyettir. Sûre, adını, ilk âyetindeki "el-müzzemmil" kelimesinden almıştır. "Müzzemmil" örtünüp bürünen demektir.

74-el-MÛDDESSİR

Mekke'de nâzil olmuştur; 56 (elli altı) âyettir. Sûre, adını ilk âyetindeki "el-müddessir" kelimesinden almıştır. "Müddessir", örtüsüne bürünen, sarınan demektir. Hz. Peygamber'e hitap eden ilk âyet, Müzzemmil sûresinden önce nâzil olmuştur.

75-el-KİYÂME

Mekke'de nâzil olan bu sûre, 40 (kırk) âyettir. Adını, ilk âyetinde geçen "el-kıyâme" kelimesinden almıştır.

76-el-İNSÂN

Mekke'de veya Medine'de nâzil olduğuna dair rivayetler vardır; 31 (otuzbir) âyettir. Adını ilk âyetinde geçen "el-insân" kelimesinden almıştır. "Hel etâke", "ed-Dehr", "el-Ebrâr" ve "el-Eşşâc" isimleri ile de anılır.

77-el-MÛRSELÂT

Mekke'de inmiştir. 50 (elli) âyettir. "Gönderilenler" anlamına gelen "el-mürselât" kelimesi ile başladığı için sûre bu adı almıştır. Mufessirler, "gönderilenler"den maksadın, âlemin idaresi ile görevli bir kısım melekler veya rüzgârlar, yahut peygamberler, yahut da Kur'an âyetleri olabileceğini belirtmişlerdir.

78-en-NEBE'

Meâric'den sonra inmiştir; ilk Mekki sûrelerden olup 40 (kırk) âyettir. "Nebe' " haber demektir. Kıyamet haberlerini ihtiva ettiği için bu ad verilmiştir.

79-en-NÂZİ'ÂT

Nebe' sûresinden sonra Mekke'de inmiştir; 46 (kırkaltı) âyettir. Adını, "söküp çıkarılanlar" manasına gelen "nâziât" kelimesinden alır. Ana fikir olarak kıyameti konu edinir. Cenab-ı Allah, sûrenin başında, kendilerini, ilk beş âyette belirtilen güç ve melekelerle donattığı varlıklara yemin etmektedir.

80-ABESE

Mekke'de inmiştir, 42 (kırkiki) âyettir. Adını, "yüzünü ekşitti, buruşturdu" anlamına gelen ilk kelimesinden almıştır. Bu sûrenin iniş sebebiyle ilgili olarak şöyle bir hadise nakledilmiştir: Efendimiz; Velîd, Ümeyye b. Halef, Utbe b. Rabîa gibi Kureyş'in ileri gelenlerine İslâm'ı anlattığı bir sırada âmâ olan Abdullah b. Ümmü Mektum gelir ve "Yâ Resûlallah! Allah'ın sana öğrettiklerinden bana da öğret" der. O esnada Resûlullah (a. s.) cevap vermez. Çünkü Kureyş'in bu ileri gelen kimseleri, zaten kendilerine özel muamele edilmesini istiyorlardı. Efendimiz onları gücendirmek istemedi. Abdullah tekrar seslenince elinde olmayarak yüz hatları değişti. Bu esnada onlar kalkıp gittiler. Biraz sonra bu âyetler geldi. Resûlullah'ın bazı davranışlarını tenkit ve onu ikaz mahiyetinde gelen bu ve benzeri âyetler, onun hak peygamber olduğuna en büyük delildir. Zira hiç kimse kendisini bu şekilde tenkit etmez.

81-et-TEKVÎR

Mekke'de inmiştir, 29 (yirmidokuz) âyettir. Sûrenin başında güneşin dürülmesinden söz edilmiş ve adını da buradan almıştır. Sûrenin söz dizisinde, ihtiva ettiği konuya ilişkin anlamları yankılandıran ve güçlendiren mükemmel bir musikî taklit edilemez bir âhenk vardır.

82-el-İNFİTÂR

Nâziât sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 19 (ondokuz) âyettir. Manası "yarılmaktır"tır. Göğün yarılmasından söz ederek başladığı için bu adı almıştır. Konusu ahiret âlemidir.

83-el-MUTAFFİFİN

Mekke'de inmiştir, 36 (otuzaltı) âyettir. Ölçü ve tartılarında hile yapanları kötüleyerek başladığı için bu adı almıştır.

84-el-İNŞİKAK

İnfîtar sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 25 (yirmibeş) âyettir. Göğün yarılmasından söz ettiği için bu adı almıştır.

85-el-BÜRÛC

Şems sûresinden sonra Mekke'de inmiştir; 22 (yirmiiki) âyettir. "Bürûc", burc kelimesinin çoğuludur. Sûrede burçları olan gökyüzüne, kıyamet gününe ve o güne tanıklık edecek olanlarla, yine o gün müşahade edilecek olaylara yemin edildikten sonra Yemen'de geçmiş bir olaya temas edilir: Yahudi Zûnuvas ve adamları, yahudiliği kabul etmeyen Necran hıristiyanlarını, Hendek içinde yakılmış bir ateşe atarak yakarlar ve yanmakta olan insanları seyrederek. Bu şekilde işkence ile yakılıp öldürülen kimseler inançları uğruna ölmüşlerdir.

86-et-TÂRIK

Beled sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 17 (onyedi) âyettir. Adını, 1. âyette geçen "târik" kelimesinden alır. Târik, geceleyin gelen, şiddetlice vuran, kapı çalan demektir. Sûrede geçen târik ise gece fazla ışık saçan yıldız denir ki, bu, sabah yıldızıdır. Mecâzî olarak da ünlü kişiye denir. Bir edebî sanat olarak cahiliye devri geceye, o devirde gelen Hz. Peygamber de geceyi aydınlatan ve sabahı müjdeleyen sabah yıldızına benzetilmiş olabilir.

87-el-A'LÂ

Allah'ın "Yüce" anlamındaki adıyla başladığı için "el-A'lâ" denilen bu sûre 19 (ondokuz) âyet olup, Mekke'de inen ilk sûrelerdendir. Cenab-ı Allah bu sûrede kâinatın esrarını, oluşunu, işleyişini özlü bir anlatımla ifade etmiştir.

88-el-ĞÂŞİYE

Adını, ilk âyette geçen ve her şeyi saran, kaplayan, dehşeti her şeye ulaşan kıyamet günü anlamına gelen "ğâşiye" kelimesinden alır. İlk gelen sûrelerden olup, Zâriyât sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. Bu sûrede kıyamet ve ahirete ait haberler vardır. ayrıca Allah'ın varlığını anlamaya yardım edecek bazı kevnî deliller serdedilmiştir. Hayatın bir plan ve program içinde akıp gittiği, bu akışın sonunda Allah'a varılacağı ve O'nun katında hesap verileceği anlatılır. 26 (yirmialtı) âyettir.

89-el-FECR

Fecr, tan yerinin ağarması ve şafak manasına gelir. Fecr sûresi, Leyl sûresinden sonra Mekke'de

inmiştir, 30 (otuz) âyettir. Bu sûrede eski kavimlere ait kıssalar hatırlatılır. İnsanoğlunun kötülüğe yönelmekte olduğu belirtilerek bunun kötü sonucu, dünya hayatından sonraki hayat ve oradaki durumlar kısaca anlatılır.

90-el-BELED

Mekke'de Kaf sûresinden sonra inmiştir. 20 (yirmi) âyettir. Adını, ilk âyette geçen, Mekke'yi anlatan ve "şehir" anlamına gelen "beled" kelimesinden almaktadır. Bu sûrede insanın yaratılışından, onun bazı davranışlarından, insana verilen üstün vasıflardan, o vasıfları iyiye kullanmayanın kötü âkıbetinden, iyiye kullananların da mutlu geleceklerinden söz edilir.

91-EŞ-ŞEMS

Kadir sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 15 (onbeş) âyettir. Adını, sûrenin ilk kelimesi olan ve "güneş" anlamına gelen "şems"ten alır. Bu sûrede insanın yaratılışında var olan iki özellik ele alınır: İyilik ve kötülük. İnsanın yaratılışında, iyi olmak da kötü olmak da kabiliyet olarak vardır.

92-el-LEYL

Geceye yeminle başladığı için "Leyl" denilmiştir. Mekke'de inmiştir, 21 (yirmibir) âyettir. Bu sûrede insanoğlunun iki zıt davranışından, cömertlik ve cimrilikten bahsedilir. İmanlı olmakla cömertlik, imansızlıkla cimrilik arasındaki ilişkiye dikkat çekilir.

93-ed-DUHÂ

Duhâ, kuşluk vakti demektir. Sûre, adını ilk ayette geçen bu kelimedenden alır. Fecr sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 11 (onbir) âyettir. Sûrede âhir zaman Peygamberinin hususiyetlerinden biri yani yetim oluşu ele alınır ve kendisi teselli edilir.

94-el-İNŞİRÂH

"İnşirâh" açılmak, genişlemek, sevinmek manalarına gelir. Duhâ sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 8 (sekiz) âyettir. Bu sûrede Peygamberimizin, çocukluğunda risalete hazırlamak üzere kalbinnin açılıp arıtılmasından söz edilmektedir. Ayrıca, onun getirdiği dindeki kolaylıklara dikkat çekilerek Allah'a şükretmeye teşvik edilmektedir.

95-et-TÎN

"Tîn", dağ adı veya incir demektir. Bürûc sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 8 (sekiz) âyettir.

96-el-ALAK

Alak, insanın yaratılış safhalarından olan aşılınmış yumurtayı ifade eder. Bu sûreye "İkra' sûresi" de denir. Mekke'de inmiştir; 19 âyettir. İlk 5 âyeti, Kur'an'ın ilk inen âyetleridir. Bu sûrede okumanın, öğrenmenin üstünlüğü, insanın yaratılışı, kalemin özelliği, bunların insana Allah'ın ihsanı olduğu, insanın bunları düşünmesi, Rabbine itaat etmesi gerektiği, aksi halde azaba dūçar olacağı anlatılır.

97-el-KADR

Kadir gecesinden söz ettiği için bu adı almıştır. Abese sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 5 (beş) âyettir. Sûrede, Kadir gecesinden, onun faziletinden, o gecede meleklerin yeryüzüne inişinden bahsedilir.

98-el-BEYYİNE

Açık delil manasına gelen ve birinci âyette geçen "beyyine" kelimesi sûreye ad olmuştur. Talâk sûresinden sonra Medine'de inmiştir, 8 (sekiz) âyettir. Bu sûrede kâfirlerden ve müşriklerden söz edilmiş, onların bazı davranışları anlatılmış, inanan ve iyi işler yapanların kurtuluşa ereceği ifade edilmiştir.

99-ez-ZİLZÂL

Deprem demek olan "zilzâl", sûrenin ilk âyetinde geçer. Nisâ sûresinden sonra Medine'de inmiştir, 8 (sekiz) âyettir. Kıyametin kopmasından, insanların yeniden dirilip hesap vermelerinden, herkesin -iyi ya da kötü- ettiğini bulacağından bahseder.

100-el-ÂDİYÂT

Âdiyât, koşan atlar demektir. Asr sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 11 (onbir) âyettir. Bu sûrede insanoğlunun nankörlüğünden, kıyamet günü ortaya çıkacak acıklı durumdan söz edilir.

101-el-KÂRİA

Kâria, kapı çalan demektir ve kıyamet kastedilmiştir. Kureyş sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 11 (onbir) âyettir. Bu sûrede, kıyametin kopuşunda meydana gelecek olaylardan ve insanın âkıbetinden söz edilmiştir.

102-et-TEKÂSÜR

Tekâsür, çokluk yarışı ve çoklukla övünmek demektir. Kevser sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 8

(sekiz) âyettir. Cahiliye Arapları, mal, evlât ve akrabalarının çokluğunu bir gurur ve şeref sebebi sayarlar, hatta bu hususta yaşayanlarla yetinmeyip kabilelerinin üstünlüğünü geçmişleriyle de isbat etmek için kabirlere gider, ölmüş akrabalarının çokluğuyla övünürlerdi. Sûrede onların bu tutumu eleştirilmekte ve gerçek üstünlüğün ahirette ortaya çıkacağı belirtilmektedir.

103-el-ASR

Asr, yüzyıl, ikinci vakti ve meyvenin suyunu çıkarmak gibi manalara gelir. "Asr"a yemin ile söze başladığı için bu adı almıştır. İnşirâh sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 3 (üç) âyettir. Sûrede kurtuluşun imana, iyi işler yapmaya hakkı ve sabrı tavsiye etmeye bağlı olduğu anlatılmıştır.

104-el-HÜMEZE

Hümeze, birini arkasından çekiştirmek, onunla alay etmek, kırmak ve incitmek manalarına gelir. Kiyamet sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 9 (dokuz) âyettir.

105-el-FÎL

Kâbe'yi yıkmak isteyen Ebrehe'nin fillerle hücumunu konu edindiği için bu adı almıştır. Kâfirûn sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 5 (be) âyettir.

106-KUREY^a

Kureyş'e cahiliye devrinde verilen bazı imtiyazlardan bahsettiği için bu adı almıştır. Tîn sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 4 (dört) âyettir.

107-el-MÂÛN

Mâûn, zekât vermek yahut bir şeyi geçici olarak kullanması için birine vermek şeklinde yardım demektir. Âlimlerin çoğuna göre tamamı Mekke'de inmiştir, 7 (yedi) âyettir. Dini yalanlayan, iyilikten uzak duran kimseler hakkında inmiştir.

108-el-KEVSER

Kevser, çok nimet demektir; ayrıca cennette bir havuzun da adıdır. Âdiyât sûresinden sonra Mekke'de inen bu sûre 3 (üç) âyettir. Erkek çocukları yaşamadığı için Peygamberimize müşrikler, nesli kesik manasına "ebter" dediler. Sûrede buna cevap verilmiştir.

109-el-KÂFİRÛN

Kâfirlerden söz ettiği için bu adı almıştır. Mâûn sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 6 (altı) âyettir.

110-en-NASR

Nasr, yardım demektir. Sûrede Allah'ın Hz. Peygamber'e yardım ederek fetihlere kavuşturduğu ifade edildiği için bu adı almıştır. Bu sûre, Mekke'nin fethi sırasında inmiş olmakla beraber Medine devrinde yani hicretten sonra indiği için medenî (Medine'de inen) sûrelere dendir. 3 (üç) âyettir. İslâm zaferini haber verir. İbn Ömer'den gelen rivayete göre bu sûre indikten sonra Peygamberimiz seksen gün yaşamıştır.

111-TEBBET

Tebbet, "kurusun" manasına bedduadır. Ebu Leheb hakkında inmiştir. Zira o, eziyet etmek kasdıyla Resûlullah'ın yoluna gizlice diken koymuş, bu işte kendisine karısı da yardım etmişti. Sûre, "Mesed sûresi" diye de anılır. Fâtiha sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 5 (beş) âyettir. (Bir rivayete göre Şuarâ sûresinin 124. âyeti gereğince Efendimiz yakın akrabasını çağırarak, onları İslâm'a dâvet etmişti. Amcası Ebû Leheb galiz sözler sarfederek, "Bizi bunun için mi çağırдың?" demişti. Bunun üzerine bu sûre indi.)

112-el-İHLÂS

İhlâs, samimi olmak, dine içtenlikle bağlanmak, esaslarını sırf Allah rızası için uygulamak anlamındadır. Mekke'de inmiştir, 4 (dört) âyettir. İslâm'ın tevhid akîdesinin en özlü ve anlamlı ifadesidir.

113-el-FELAK

Felak, sabah manasına geldiği gibi yarmak manasına da gelir. Bunndan sonra gelen Nâs sûresiyle birlikte ikisine "iki koruyucu" anlamında "muavvizeteyn" denir. Bu sûrelerin şifa maksadıyla okunduğuna dair hadisler vardır. Medine'de inmiştir, 5 (beş) âyettir.

114-en-NÂS

Nâs, insanlar demektir. Medine'de inmiştir, 6 (altı) âyettir.

Kamil KOCA

Tavşanlı Anadolu İmam-Hatip Lisesi
Meslek Dersleri Öğretmeni